

MOWI ASA
Sandviksbodene 77A/B
5035 BERGEN

Vår dato: 29.06.2022

Vår ref.: 200804672-82 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

MOWI ASA avdeling Slørdal - vedtak om overtredelsesgebyr for brudd på konsesjonsvilkår

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ilegger MOWI ASA et overtredelsesgebyr på kr 5 300 000 for brudd på konsesjonsvilkår ved å ha senket Slørdalsvatnet under den laveste tillatte reguleringsgrensen i perioden 15.2.2021-26.2.2021. Kravet om nedre reguleringsgrense er satt i post 1 i vassdragskonsesjonen av 29.9.2010. Laveste innrapporterte vannstand var ca. 28 cm under den laveste tillatte reguleringsgrensen.

Vedtak om overtredelsesgebyr

NVE ilegger MOWI ASA et overtredelsesgebyr for brudd på vassdragskonsesjon av 29.9.2010 post 1. Bruddet gjelder senkning av Slørdalsvatnet 28 cm under laveste tillatte regulerte vannstand i perioden 15.2.2021-26.2.2021.

- Overtredelsesgebyret er fastsatt til kr 5 300 000.
- Faktura vil bli tilsendt elektronisk.
- Ved forsinket betaling kan Statens innkrevingsentral kreve rente etter forsinkelsesrenteloven. Dette følger av lov om Statens innkrevingsentral § 7.

Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 60 a.

Bakgrunn

Marine Harvest Norway AS (nå MOWI ASA) fikk 29.9.2010 konsesjon etter vannressursloven § 8 til regulering og vannuttak fra Slørdalsvatnet til settefiskproduksjon.¹ I konsesjonens post 1 om reguleringsgrenser og vannuttak, er høyeste regulerte vannstand (HRV) satt til 93 moh. og laveste regulerte vannstand (LRV) satt til 91 moh. Det er videre satt krav om at det til enhver tid skal slippes 120 l/s i minstevannføring fra Slørdalsvatnet og at maksimalt vannuttak til settefiskanlegget ikke skal overstige 60 m³/min.

MOWI ASA (MOWI) søkte i brev av 2.2.2021 om midlertidig tillatelse til å tappe Slørdalsvatnet 50 cm under LRV. Søknaden er nærmere begrunnet i brev av 8.2.2021. Begrunnelsen for søknaden denne gangen, var lite nedbør og kulde over lang tid.

¹ NVE referanse 200900543-22

MOWI har også ved tidligere anledninger søkt om tillatelse til å senke Slørdalsvatnet under LRV. Vinteren 2014 ble det gitt to tillatelser til senkning under LRV. Den 11.2.2014 ble det gitt tillatelse til å senke vannstanden i Slørdalsvatnet 0,5 m under LRV og den 21.2.2014 ble det gitt tillatelse til å utvide dette til 1 m under LRV. MOWI ASA fikk 13.3.2014 avslag på en tredje søknad om å få utvide senkningen til 2 m under LRV. MOWI klaget på dette avslaget. Olje- og energidepartementet (OED) opprettholdt NVEs avslag i vedtak av 12.9.2016. I 2018 ble det gitt tillatelse til å gå under LRV ved to tilfeller, først 0,5 m under LRV, så utvidet til 1 m under LRV.

NVE avsto 12.2.2021 søknaden av 2.2.2021 om tillatelse til midlertidig senkning av Slørdalsvatnet under LRV. NVE viser i avslaget til at gjeldende konsesjon er begrenset til en regulering på 2 meter med hensyn til allmenne interesser som landskap, fisk og elvemusling. NVE vektla at en tapping utover denne grensen vil avvike fra normalsituasjonen og kan være en ulempe for disse interessene. NVE vurderte at selv om det har vært en periode uten nedbør, har den ikke vært så ekstrem at det ikke er noe settefiskanlegget burde tatt hensyn til under planlegging av produksjonen. NVE uttalte at det ikke ser ut til at produksjonen av settefisk er redusert eller at det er satt i verk tilstrekkelige vannbesparende tiltak. Det ble vist til at MOWI derimot økte biomassen i anlegget i løpet av den tørre perioden. NVE påpekte at det er konsesjonærs ansvar at driften til enhver tid holder seg innenfor vassdragskonsesjonen, også i tørre år.

Til tross for NVEs avslag på søknaden om senkning under LRV, fortsatte MOWI å tappe vann fra Slørdalsvatnet. Vannstanden var under LRV i perioden 15.02.2021 – 26.02.2021. Vannstanden var på det laveste ca. 90,72 moh. Det vil si ca. 28 cm under LRV. Kravet til slipp av minstevannføring ble ikke brutt.

NVEs vedtak om avslag av 12.2.2021 ble påklaget av konsesjonær. NVE oversendte klagen til OED i brev av 10.3.2021. På forespørsel fra OED, informerte MOWI i epost av 12.03.2021 om at tilsiget til Slørdalsvatnet hadde bedret seg, slik at behovet for tillatelse til midlertidig å tappe Slørdalsvatnet under LRV ikke lenger var til stede. OED uttalte i brev til MOWI ASA av 15.3.2021 at de på bakgrunn av forannevnte ikke ser behov for å realitetsbehandle klagen.

Varsel om overtredelsesgebyr

NVE varslet 11.11.2021 at det blir vurdert å ilegge overtredelsesgebyr for senkningen av Slørdalsvatnet under LRV 15.2.2021-26.2.2021. MOWI har kommentert varselet i brev av 3.12.2021. I det følgende gir vi en oppsummering av MOWIs merknader:

MOWI mener at senkningen av Slørdalsvatnet ikke er et regelbrudd

MOWI mener at tørkeperioden i den aktuelle perioden vinteren 2020/2021 ikke var påregnelig. MOWI viser til nedbørstatistikk fra TrønderEnergi (Slupphaug ved Søvatnet) som visualiserer nedbørmengde i de siste 20 år i nærhet til nedbørfeltet til Slørdal. Vinterperioden desember 2020 til mars 2021 var den tørreste siden 2000.

MOWI viser også til nedbør- og tilsigdata fra nettsiden www.xgeo.no. Ifølge denne har det vært minimalt med tilsig til Slørdalsvatnet i vinterperioden desember 2020 til mars 2021. Sett over en 200-års-periode var vanntilførselen ekstremt lav.

MOWI påpeker at de også har plikt til å sørge for god fiskevelferd. Dersom vannforbruket skulle vært redusert slik som NVE mener, ville fisken vært utsatt for dårligere miljøforhold og fare for sykdom og død. MOWI uttaler at de derfor var i en situasjon med regelkonflikt, hvor opprettholdelse av konsesjonskravene etter vannressursloven ga en åpenbar risiko for å komme i brudd med forpliktelsene etter dyrevelferdsloven.

MOWI mener at det ikke er grunnlag for et overtredelsesgebyr

MOWI er uenig i NVEs vurdering om at de har opptrådt grovt uaktsomt. MOWI viser til at det ble sluppet minstevannføring hele tiden og at elvemusling og anadrom fisk med høy sannsynlighet ikke ble påvirket negativt.

Etter MOWIs oppfatning har ikke NVE anledning til å foreta en administrativ inndragning, og ev. fortjeneste kan derfor ikke inndras.

Utmåling av overtredelsesgebyr

MOWI mener at dersom NVE først skal bruke akvakulturregelverket analogisk for å beregne netto fortjeneste, må det gjøres slik det gjøres etter akvakulturregelverket.

Akvakulturregelverket hjemler administrativ inndragning av utbytte ved overskridelse av MTB. Fortjenesten vurderes etter dette regelverket ut fra nettoverdien på den veksten fisken har ut over tillat MTB, dvs. veksten i perioden det skal ha vært regelbrudd. NVE tar utgangspunkt i verdien til hele fisken, dvs. inkludert den verdi fisken hadde før man nådde LRV og også verdien av tilvekst etter at regelbruddet er over.

Etter MOWIs syn må det inkluderes andre variable kostnader enn bare fôrkostnader.

MOWI er uenig i konklusjonen om at det ble produsert 57 % smolt ulovlig. NVEs beregningsmetode likestiller brukt vannmengde med antall fisk produsert. MOWI viser til at det er mange faktorer som påvirker antall og biomasse produsert per brukt mengde vann, bl.a. vanntemperatur, oksygen, størrelse fisk osv. og at det derfor er vanskelig å konkludere med at det var 57 % for mye fisk i anlegget.

MOWI mener man må se på de totale produksjonskostnadene og en normal gevinst per smolt som settefiskselskapet sitter igjen med. Produksjonskostnader ligger på en plass mellom 7-9 NOK/100g. Dersom man tar utgangspunkt i en gjennomsnittlig produksjonskostnad på 8 NOK/100g ser kalkulasjonen slik ut:

- $1.240 \text{ mill. individ} * 8 \text{ NOK}/100\text{g} = 9.968 \text{ mill. NOK}/100\text{g produksjonskostnader}$.
- *Siden snittvekt på smoltgruppe var 84g (15.2) må man dele 9.968 mill. NOK med 84g for å få produksjonskostnader tilpasset fiskestørrelsen.*
- $9.968 \text{ mill. NOK}/0,84 = 11.866 \text{ mill. NOK}$.

MOWI viser videre til at om lag 400 000 av individene veide 65 g i snitt og var fysiologisk ikke klar for utsett 15.2.2021. Dette er yngel som ville hatt en lavere salgpris enn sjøklar

smolt. Dersom en for disse legger til grunn en salgspris på 8,16 NOK/stk, ser kalkulasjonen slik ut:

- $400.000 * 8,16 \text{ NOK} = 3.264 \text{ mill. NOK}$
- $840.000 * 10,16 = 8.534 \text{ mill. NOK}$
- $3.264 \text{ mill. NOK} + 8.534 \text{ mill. NOK} = 11.798 \text{ mill. NOK}$ «gevinst».

MOWI viser til at når man da subtraherer produksjonskostnaden fra «gevinsten» har Slørdal tapt 67 600 kr på 1,24 mill. smolt. I tillegg må det etter MOWIs syn ta hensyn til destruksjon av undermålsfisk, slik at man kan estimere «netto fortjeneste» for MOWI på ca. – 100 000 kr.

MOWI har lagt om produksjonen

MOWI uttaler at de pga. den lovpålagte standarden Norsk Standard 9416 (rømningssikring), måtte gjøre nødvendige oppgraderinger og vedlikeholdsarbeid i januar 2021. Dette resulterte i at vannforbruket ble en del høyere enn det normalt ville vært.

MOWI har endret produksjonen, slik at smolt vil settes ut i januar 2022 i stedet for april. Dette vil redusere usikkerheten rundt vannsituasjonen vinterstid.

NVEs vurdering

Rettsregler som er brutt

NVE mener at MOWI har brutt vassdragskonsesjonen av 29.9.2010 post 1 som gir tillatelse til regulering av Slørdalsvatnet mellom høyeste regulerte vannstand (HRV) på kote 93 og laveste regulerte vannstand (LRV) på kote 91. Vannstanden i Slørdalsvatnet var senket under LRV i perioden 15.2.2021-26.2.2021. Laveste innrapporterte vannstand var ca. 28 cm under LRV.

Hjemmel og vilkår for overtredelsesgebyr

Hjemmelen for at NVE kan ilegge overtredelsesgebyr i denne saken er vannressursloven § 60 a. NVE fikk ved kgl.res. 6.3.2010 delegert myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr etter vannressursloven § 60 a.

Det ulovlige forholdet skjedde før endringene av vannressursloven § 60 a trådte i kraft 1.7.2021². Etter straffeloven § 3 skal straffelovgivningen på handlingstidspunktet anvendes, hvis ikke reglene på avgjørelsestidspunktet fører til et gunstigere resultat for siktede. Ettersom overtredelsesgebyr regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), jf. forvaltningsloven § 43 annet ledd, bør samme regel gjelde ved ileggelse av overtredelsesgebyr. Bestemmelsene om overtredelsesgebyr som gjaldt før 1.07.2021 er noe gunstigere for MOWI enn de nye bestemmelsene. De nye bestemmelsene innebærer en viss skjerpelse ved at overtredelsesgebyr kan ilegges et

² Jf. forskrift av 4. juni 2021 nr. 1778 om ikraftsetting av lov 18. desember 2020 nr. 157 om endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner).

foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld³. For øvrig er det ingen forskjeller mellom ny og gammel lov som er relevante i saken her. På denne bakgrunn legges bestemmelsene om overtredelsesgebyr som gjaldt før 1.7.2021 til grunn i denne saken (heretter omtalt som «historisk versjon»).

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr dersom det er dokumentert at den ansvarlige har brutt noen av bestemmelsene i vannressursloven eller vedtak i medhold av loven og at handlingen/unnlåtelsen ble utført forsettlig eller uaktsomt.

Det er opp til NVE å avgjøre om vi vil ilegge overtredelsesgebyr når disse rettslige vilkår er oppfylt, jf. vannressursloven § 60 a fjerde ledd.

Anmodningen om oppsettende virkning

I MOWIs kommentarer til varselet av 3.12.2021, uttaler MOWI at klagen på avslaget på midlertidig senkning av Slørdalsvatnet ikke er trukket. Videre ber de om oppsettende virkning «...slik at endelig klagevedtak i saken avventes før det ev. går videre med spørsmål om sanksjonering».

NVE forstår dette slik at MOWI ber om at vi gir klagen på NVEs avslag på MOWIs søknad om tillatelse til midlertidig senkning av Slørdalsvatnet datert 12.2.2021 under LRV oppsettende virkning. NVE påpeker at en forutsetning for at en klage kan gis oppsettende virkning er at vedtaket innebærer at noe skal gjennomføres eller iverksettes. En klage på et vedtak om avslag på en søknad kan derfor ikke gis oppsettende virkning. MOWI kan imidlertid begjære oppsettende virkning for en eventuell klage på NVEs vedtak om overtredelsesgebyr.

Hvordan NVE vurderer de faktiske forholdene

For at NVE skal kunne ilegge overtredelsesgebyr, må vi kunne dokumentere at MOWI har overtrådt lov eller forskrift. I denne saken mener NVE at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at MOWI har brutt vassdragskonsesjonen av 29.9.2010 post 1.

Brudd på vassdragskonsesjonen av 29.9.2010 post 1

I vassdragskonsesjonen post 1 er det gitt tillatelse til regulering av Slørdalsvatnet mellom HRV på kote 93 og LRV på kote 91.

Ved vurderingen av om MOWI har brutt konsesjonen av 29.9.2010 post 1, legger NVE til grunn MOWIs innsendte vannstandsmålinger. MOWI bestrider ikke at vannstanden har blitt senket under LRV.

NVE finner at senkningen under LRV er et brudd på post 1 i vassdragskonsesjonen av 29.9.2010.

Hvordan NVE vurderer de subjektive vilkårene ved overtredelsen

NVE kan bare ilegge overtredelsesgebyr når det er dokumentert at de ulovlige handlingene eller unnlåtelsene er utført forsettlig eller uaktsomt av en eller flere personer som handlet på vegne av foretaket. Vi kan ilegge overtredelsesgebyr selv om det ikke har vært mulig å

³ Jf. Prop. 100 L (2019-2020) s. 49.

finne ut nøyaktig hvilke personer som sto for overtredelsen. Dette gjelder også der det er flere personer som til sammen har overtrådt en regel. NVE kan ikke ilegge overtredelsesgebyr for såkalt force majeure eller hendelige uhell. Det fritar ikke for skyld at dere ikke er kjent med de rettsreglene som er overtrådt.

Når en handling er utført med vitende og vilje, vil den være forsettlig. Forsett foreligger selv om dere ikke er kjent med at handlingen er ulovlig. Den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, er i utgangspunktet uaktsom. Uaktsomheten er grov når handlingen er svært klanderverdig og gir grunn til sterk bebreidelse.

MOWI uttaler i brev av 3.12.2021 at de ikke bestrider at vannstanden har vært lavere enn den skulle i den aktuelle perioden, men de mener at tørkeperioden ikke var påregnelig. MOWI viser til nedbørstatistikk fra TrønderEnergi som visualiserer nedbørmengde i de siste 20 år i et felt nærheten av nedbørfeltet til Slørdal. Vinterperioden desember 2020 til mars 2021 var her den tørreste siden 2000. MOWI viser også til nedbør- og tilsigdata fra nettsiden www.xgeo.no. Ifølge denne har det vært minimalt med tilsig til Slørdalsvatnet i vinterperioden desember 2020 til mars 2021. Sett over en 200-års-periode var vanntilførselen ekstremt lav. MOWI uttaler videre at de var i en situasjon med regelkonflikt, hvor opprettholdelse av konsesjonskravene etter vannressursloven ga en åpenbar risiko for å komme i brudd med forpliktelsene etter dyrevelferdsloven. Til dette vil NVE påpeke at vurderingen av handlingsalternativer ikke kun kan knyttes til selve overtredelsessituasjonen. Skyldspørsmålet må også vurderes ut fra hva som kunne vært gjort annerledes under produksjonsplanleggingen forut for knapphetssituasjonen.

I NVEs avslag av 12.2.2021 på søknaden av 2.2.2021 om tillatelse til midlertidig senkning av Slørdalsvatnet under LRV blir det vist til at gjeldende konsesjon er begrenset til en regulering på 2 meter med hensyn til allmenne interesser som landskap, fisk og elvemusling. NVE vektla i avslaget at en tapping utover denne grensen vil avvike fra normalsituasjonen og kan være en ulempe for disse interessene. NVE vurderte at selv om det har vært en periode uten nedbør, har den ikke vært så ekstrem at det ikke er noe settefiskanlegget burde tatt hensyn til under planlegging av produksjonen. NVE uttalte at det ikke ser ut til at produksjonen av settefisk er redusert eller at det er satt i verk tilstrekkelige vannsparende tiltak. NVE påpekte at det er konsesjonærs ansvar at driften til enhver tid holder seg innenfor vassdragskonsesjonen, også i tørre år.

NVE har vurdert de meteorologiske og hydrologiske forholdene i januar og februar 2021. Starten på vinteren 2021 var både kald og snøfattig, spesielt på Vestlandet, Trøndelag, Nordland og Troms. Dette førte til vintertørke langs kysten fra Vestlandet til Troms. Årsaken til utviklingen av denne vintertørken var svært lite nedbør i desember 2020, januar og første del av februar 2021. Ifølge Meteorologisk institutts månedsoversiktsrapport var månedsnedbøren for både januar og februar under 25 % av normalen (1991-2020) for det aktuelle området i Orkanger⁴. Dette førte til også at det i begynnelsen av februar var generelt mindre snø en vanlig i deler av Trøndelag⁵. Nedbørstatistikk presentert av

⁴ https://www.met.no/publikasjoner/met-info/met-info-2021/_attachment/download/d1f49c3e-e28b-432e-8605-3fd803d72670:f1ce612c336c1ba27942aa190dda661ff6d2278c/MET-info-03-2021.pdf

⁵ <https://www.varsom.no/nytt/snorapporter-fra-nve/rekordlite-sno-flere-steder-i-nord-norge/>

TrønderEnergi som viser at perioden desember 2020 til mars 2021 har vært det tørreste år siden 2000 virker dermed rimelig.

Måledata fra målestasjonene 117.4 Valen og 119.4 Rovatn tilsier at det var lav vannføring fra tidlig desember 2020 til 25.-26. februar 2021⁶. Grunnvannstand er en av de beste indikatorene for å beskrive en hydrologisk tørke. Hydrologiske simuleringer av grunnvannstanden og målinger på Meråasen sør i Trondheim kommune tilsier at det var svært lav grunnvannstand rundt 16.2.2021. Grunnvannstanden er beregnet til å ha vært rundt 5-persentilen i februar 2021, noe som tilsier en situasjon som forekommer statistisk sett hvert 20 år eller sjeldnere. Denne situasjonen var etter vår vurdering likevel ikke ekstrem, særlig når det gjelder varigheten av tørken.

NVE mener at MOWIs påstand om at tørken ikke kunne påregnes, ikke er riktig når vi legger til grunn hydrologiske data for det aktuelle området. Vi mener at MOWI må ta høyde for denne typen tørkesituasjoner. Situasjonen hadde vært unngått med et vannuttak på nivå med det som var oppgitt i konsesjonssøknaden. Vi bemerker også at slike situasjoner vil kunne oppstå oftere i fremtiden pga. et endret klima.

NVE viser også til at dette ikke er første gang MOWI har overtrådt den nedre reguleringsgrensen i vassdragskonsesjonen. I 2014 ble det gitt midlertidig tillatelse til å senke inntil 1 m under LRV (kote 90). En søknad om midlertidig tillatelse til å senke inntil 2 m under LRV ble avslått, men vannstanden ble likevel senket under den midlertidige LRV på kote 90 i perioden 26.02-17.03.2014.

NVE mener at bruddet er gjort grovt uaktsomt. Kravet til subjektiv skyld er dermed oppfylt i denne saken.

Bruk av overtredelsesgebyr i denne saken

Etter versjonen av vannressursloven § 60 a fjerde ledd som gjaldt på det aktuelle tidspunktet, skal det ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges «*særlig legges vekt på*

- a) *overtredelsens grovhet,*
- b) *om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,*
- c) *om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,*
- d) *om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*
- e) *om det foreligger gjentakelse,*
- f) *overtreders økonomiske evne.»*

I denne saken har NVE lagt særlig vekt på følgende, jf. dagjeldende versjon av vannressursloven § 60 a fjerde ledd:

⁶ <https://sildre.nve.no/map?x=324520&y=7096766&zoom=5>

Overtredelsens grovhet

På generelt grunnlag mener NVE at brudd på vassdragskonsesjoners reguleringsgrenser er alvorlig. Konsesjonsordningen innebærer en omfattende prosess der virkninger av tiltaket beskrives og vurderes, og fordeler og ulemper veies opp mot hverandre. Det er gjennom konsesjonsordningen, herunder konsesjonsvilkår, at vassdragsmyndigheten ivaretar allmenne interesser på vegne av samfunnet.

Vassdragskonsesjonen gir MOWI rett til å ta ut vann fra Slørdalsvatnet. For å ivareta allmenne interesser har NVE i konsesjonen lagt inn begrensninger for hvor mye Slørdalsvatnet kan reguleres og for hvor mye vann som kan tas ut. I tillegg skal minstevannføring bidra til å ivareta det biologiske mangfoldet i vassdraget. NVE og OED har i behandlingen av konsesjonssøknaden i 2009, kommet til at en regulering av Slørdalsvatnet utover 2 meter bl.a. vil ha uakseptable negative konsekvenser for elvemusling og anadrom fisk i Slørdalselva.

NVE viser også til at dette ikke er første gang MOWI har overtrådt den nedre reguleringsgrensen i vassdragskonsesjonen.

NVE mener den ulovlige senkningen av Slørdalsvatnet er gjort grovt uaktsomt. Vi viser til vurderingen og konklusjonen om skyldgrad ovenfor.

Kunne overtredere ved ulike tiltak ha forebygget overtredelsen

NVE mener MOWI kunne ha forebygget overtredelsen ved å i større grad tatt høyde for tørkesituasjoner ved å ha hatt en lavere fiskebiomasse i anlegget. Vi påpeker at situasjonen hadde vært unngått med et vannuttak på nivå med det som var oppgitt i konsesjonssøknaden.

Er overtredelsen begått for å fremme overtreders interesser

Overtredelsen er begått for å opprettholde en tilstrekkelig vanntilførsel til fisken i anlegget. MOWI ville mistet hele eller deler av produksjonen av smolt dersom vanntilførselen fra Slørdalsvatnet ble stanset da vannstanden var senket til LRV. Det er derfor klart at MOWI har hatt en betydelig økonomisk gevinst ved å senke vannstanden i Slørdalsvatnet under grensen som er gitt i konsesjonen.

Har overtrederen hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen

NVE mener MOWI har hatt en stor økonomisk fordel av overtredelsen.

NVE beregner netto fortjeneste av overtredelsen med utgangspunkt i brutto fortjeneste med fratrukk av variable kostnader. Beregningene gjøres med datagrunnlag hentet fra Fiskeridirektoratets nettsider⁷ i tillegg til spesifikke opplysninger i saken.

Estimering av ulovlig vannuttak

MOWI har opplyst faktisk vannuttak, antall fisk i anlegget m.m. Dette er opplysninger som vi la til grunn i vår estimering av ulovlig vannuttak i vårt varsel om overtredelsesgebyr. NVE har i tidligere saker om overtredelsesgebyr til settefiskanlegg estimert vannuttaket basert

⁷ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse/Loennsomhetsundersokelse-for-laks-og-regnbueoerret/Settefiskproduksjon-laks-og-regnbueoerret>

på det ulovlig benyttede vannvolumet under LRV og beregnet antall ulovlig produsert fisk på bakgrunn av dette. Dette gir et mer konservativt anslag enn når vi legger til grunn MOWIs oppgitte data for vannuttak og antall fisk. Vi har av hensyn til bl.a. likebehandling kommet frem til at vi benytter beregningsmetoden tilsvarende som i tidligere saker.

Uttaket av vann under LRV kan benyttes til å estimere antall fisk produsert på ulovlig vannuttak. Slørdalsvatnet har et overflateareal på 0,95 km². Overflatearealet vil reduseres når vannstanden senkes. For å ta høyde for dette legges det her til grunn 95 % av overflatearealet (dvs. 0,9025 km²) i utmålingen av volum. Den ulovlige nedsenkningen under LRV på 0,28 m gir med dette et estimert volum på:

$$252\,700\text{ m}^3 (0,9025 * 10^6\text{ m}^2 * 0,28\text{ m})$$

Det ulovlige vannuttaket foregår fra vannstanden går under LRV og frem til laveste vannstand. Tilsiget inngår ikke i det ulovlige vannuttaket. Det er i denne saken antatt at vannstanden underskred LRV den 15. februar og at vannstand sank til 24. februar. Dette gir en periode på 10 dager med ulovlig vannuttak. Antar vi at vannvolumet ble tappet jevnt gir det et estimert gjennomsnittlig ulovlig vannuttak på 17 549 l/min. Ved å ta utgangspunkt i dette vannuttaket kan antall fisk som er produsert ulovlig beregnes.

Vannforbruket som behøves for 1 kg fiskebiomasse kan variere mellom 0,10 og 0,35 l/min. Lav vanntemperatur gir lave verdier, mens høy vanntemperatur og stressende forhold gir høye verdier. AKVAFORSK, SINTEF og NIVA utarbeidet i 2006 en rapport som kartla tilgjengelige ferskvannsressurser for fremtidig produksjon av settefisk⁸. Denne rapporten opererer med median vannforbruk på 0,20-0,22 l/min per kg fisk gjennom året. NVE benytter 0,25 l/min i beregningene, og legger seg med det på et konservativt nivå.

MOWI har oppgitt en snittvekt på 84 g per fisk for den største fiskegruppen den 15.2.2021. Vi har i beregningen lagt til grunn en snittvekt på 90 g, og vi legger oss med det på et konservativt nivå.

Antall fisk som produseres på det ulovlige uttaket av vann kan estimeres med følgende formel:

$$\text{Antall fisk} = \frac{\text{vannuttak (l/min)}}{0,25\text{ (l/min/kg)} * \text{fiskevekt (kg)}}$$

NVE mener med dette at et realistisk, men konservativt, estimat er at MOWI kunne holde liv i 780 000 individer med den ulovlige senkningen av Slørdalsvatnet:

$$780\,000\text{ individer } (17\,549\text{ l/min} / ((0,25\text{ (l/min/ kg)} * 0,09\text{ kg})))$$

Estimering av netto fortjeneste

MOWI har i sine merknader til NVEs varsel om overtredelsesgebyr kommet med egne estimater av gevinsten ved det ulovlige vannuttaket. MOWI mener at de totale produksjonskostnadene må benyttes i estimatene. Disse er av MOWI oppgitt til å ligge en

⁸ <https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/523014>

plass mellom 7-9 NOK/100g. Når det gjelder salgsverdi mener MOWI at man må ta utgangspunkt i salgsværdien på overtredelsestidspunktet. Det innebærer at yngel som ikke var sjøklar får en lavere verdi. NVE oppfatter det slik at MOWI her mener man må benytte de totale produksjonskostnadene frem til sjøklar smolt, men at salgsværdien begrenses til en tenkt salgsværdi på overtredelsestidspunktet. Ifølge MOWIs estimer har de tapt 67 600 kr på produksjonen av 1,24 mill. smolt. Etter NVEs vurdering gir ikke MOWIs utregning en reell utmåling av netto fortjeneste.

For å beregne netto fortjeneste har NVE benyttet datagrunnlag fra lønnsomhetsundersøkelsen for settefiskproduksjon for laks og regnbueørret som Fiskeridirektoratet publiserer på sin nettside⁹. Publisering av rapport kommer i oktober/november etter utløpet av aktuelt regnskapsår. Opplysningene for 2021 vil altså først være tilgjengelig høsten 2022. NVE har i denne saken derfor tatt utgangspunkt i gjennomsnittet for perioden 2008-2020. Dataene er hentet ut 22.3.2022. Produksjonen av smolt innebærer kostnader som kan grupperes i variable og faste. De variable kostnadene inkluderer rogn/yngelkostnad, fôrkostnad, vaksinasjon og forsikring. De faste kostnadene inkluderer lønn, avskrivninger, elektrisitet, annen driftskostnad og netto finanskostnad. NVE beregner netto fortjeneste med utgangspunkt i brutto fortjeneste fratrukket variable kostnader.

I perioden 2008-2020 var, ifølge lønnsomhetsundersøkelsen, gjennomsnittlig salgpris for smolt i Trøndelag på kr 10,61. Høyeste salgpris i perioden var kr 16,09 (2020) og laveste salgpris var kr 8,37 (2008). Verdien av den ulovlig produserte biomassen beløper seg dermed til:

Kr 8,3 mill. (780 000 individer*10,61 kroner).

Disse tallene skal fratrekkes de gjennomsnittlige variable kostnadene. Variable kostnader vil i dette tilfellet dreie seg om rogn- og yngelkostnad (1,47 kr), fôrkostnad (1,39 kr), vaksinasjonskostnad (1,25 kr) og forsikringskostnad (0,12 kr). Totale variable kostnader blir med dette:

Kr 3,3 mill. (780 000 individer*4,23 kr)

Estimat på netto fortjeneste, som er salgpris fratrukket variable kostnader i perioden med ulovlig vannuttak, blir dermed kr 5,0 mill. kr.

Foreligger det gjentakelse

NVE er ikke kjent med at det foreligger gjentakelse. Det er likevel ikke første gang MOWI har overtrådt den nedre reguleringsgrensen i vassdragskonsesjonen. I 2014 ble det gitt midlertidig tillatelse til å senke inntil 1 m under LRV (kote 90). En søknad om midlertidig tillatelse til å senke inntil 2 m under LRV ble avslått, men vannstanden ble likevel senket under den midlertidige LRV på kote 90 i perioden 26.02-17.03.2014.

Overtrედers økonomiske evne

MOWI er en stor aktør innen fiskeoppdrett. Selskapet har en robust økonomi. NVE mener bruk av overtredelsesgebyr er en rimelig reaksjon i denne saken.

Overtrედelsesgebyrets størrelse

Det følger av historiske versjoner av vannressursloven § 60 a fjerde ledd, som kommer til anvendelse i foreliggende sak, at ved utmåling av overtredelsesgebyr skal det ”særlig legges vekt på

- a) *overtredelsens grovhet,*
- b) *om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,*
- c) *om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,*
- d) *om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*
- e) *om det foreligger gjentakelse,*
- f) *foretakets økonomiske evne.”*

Vi viser til vurderingene i avsnittet ovenfor. NVE har ved utmåling av gebyret i denne saken lagt særlig vekt på overtredelsens grovhet og oppnådd fortjeneste ved bruddet.

MOWI hevder at vannressursloven § 60 a ikke gir anvisning på en inndragning av nettoutbytte. NVE viser til at vannressursloven § 60a fjerde ledd angir hensyn som skal tas i betraktning ved utmåling av gebyret. Vurderingstema i bokstav c er om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser og bokstav d om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel. Det er etter NVEs syn på det rene at MOWI har hatt en betydelig økonomisk gevinst ved å ha senket vannstanden i Slørdalsvatnet under LRV. Det er da naturlig å ta utgangspunkt i antatt fortjeneste i utmålingen av gebyret.

NVE har ved utmåling av overtredelsesgebyret i denne saken lagt særlig vekt på overtredelsenes grovhet, herunder at overtredelsene har fremmet foretakets interesser, og at MOWI er en stor profesjonell aktør som skal kunne etterleve konsesjonsgitte krav.

For utmålingen av overtredelsesgebyrets størrelse har NVE lagt til grunn våre beregninger av netto fortjeneste for selskapet i perioden med ulovlig vannuttak. Beregningen gir en fortjeneste på kr 5,0 millioner kroner.

NVE har i vurderingen av økonomisk evne lagt vekt på at ilagt overtredelsesgebyr skal ha tilstrekkelige preventive virkning og være følbare, samtidig som den ikke skal være urimelig eller uforholdsmessig.

Etter en helhetsvurdering fastsetter NVE overtredelsesgebyret skjønnsmessig til 5 300 000 kroner.

Om betaling av overtredelsesgebyr

Faktura blir tilsendt. Innbetalt overtredelsesgebyr tilfaller statskassen.

Overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg etter tvangsfullbyrdelsesloven¹⁰ § 7-2 bokstav e, jf. vannressursloven § 60 a annet ledd.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

MOWI ASA

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
ORKLAND KOMMUNE

¹⁰ LOV-1992-06-26-86

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 9 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.